

UNIVERSIDAD DE VALENCIA

FACULTAD DE FILOSOFIA Y LETRAS

Departamento de Historia Medieval

Volumen dedicado a la memoria de
DON PIO BELTRAN VILLAGRASA

Todos aprendimos mucho de él.

LIGARZAS

3

VALENCIA
1971

JOSE SANCHEZ ADELL

CONTRIBUCION DE CASTELLON DE LA PLANA AL
MATRIMONIO DE INFANTES, EN 1392 Y 1415

Entre las muchas cargas económicas que una villa valenciana había de soportar en la Edad Media estaba la de contribuir a los gastos que ocasionaban los matrimonios de los hijos de los reyes, en aplicación del llamado impuesto de *maridaje*. Las presentes notas y los documentos que las acompañan —extraídos todos ellos de los acuerdos municipales de los *llibres de consells* del Archivo Municipal de Castellón pretenden ilustrar, con referencia a dos casos, sobre la forma concreta en que la notificación y la petición se hacían a la villa, la cuantía de las ayudas que se exigían, y los medios a que el municipio recurría para eludir, rebajar o aplazar el pago. Se trata, en el primer caso, del matrimonio de la princesa Violante (hija de Juan I de Aragón y de su segunda esposa, Violante de Bar) con Luis II de Anjou, rey de Nápoles entre 1386 y 1400. El segundo matrimonio es el del infante Alfonso, más tarde Alfonso V el Magnánimo (que ya desde las Cortes de Zaragoza, de 1414, ostentaba el título de Príncipe de Gerona), con María, hija de Enrique III de Castilla. Este matrimonio se halla situado dentro de la política de Fernando I de Antequera —padre del novio—, que, convertido en rey de Aragón, seguía interesándose por los asuntos de Castilla y aún en

los de Navarra. Así, a su hijo Enrique lo casó con Catalina, hija también de Enrique III, y a su otro hijo Juan con Blanca de Navarra, viuda de Martín el Joven, con lo que logró así mismo introducir la dinastía Trastámara en este reino. Hay que tener en cuenta, por otra parte, que las relaciones entre la villa de Castellón y Fernando I de Antequera no fueron precisamente cordiales; cuando el Compromiso de Caspe, Castellón se había mostrado partidario del Conde de Urgel y tardó en reconocer la designación de su oponente¹.

El 4 de mayo de 1392 comparecían ante el consejo castellanense, reunido en sesión, Pere Dartes y Ramón Soler (maestre racional y baile general del Reino, respectivamente), acompañados de un notario, para presentar una carta del rey en la que comunicaba el próximo matrimonio de su hija Violante con el rey de Nápoles. No hace falta decir que lo que el rey pedía era la *bona e presta subvencio* de la villa de Castellón².

Presentada la carta, los comisionados expresaron su confianza en la buena disposición del consejo, pues de lo contrario habría de aplicarse la tasa hecha por el rey, y la villa saldría perdiendo con ello ya que en caso de incumplimiento sería hecha ejecución por el gobernador de Valencia.

En casos como éste, lo primero que hacía el consejo era recurrir a todos los posibles argumentos legales o de persuasión para esquivar el pago; luego venía el regateo. En esta ocasión comenzaron por alegar una *carta del quitament* otorgada por el rey cuando era Duque de Gerona, por la cual la villa quedaba exenta de todo pago durante diez años. En 1382 (en Valencia, a 10 de junio), en efecto, Pedro IV había concedido sendas promesas a Castellón de no exigir contribución alguna ni más de cincuenta florines de cena durante diez años³. Si era a estas concesiones a las que aludían los jurados, aún faltaba algo más de un mes, efectivamente, como aseguraban, para que el plazo se extinguiera. En 1385 y 1386 había recibido también la villa dos perdones del propio

1 DUALDE SERRANO, Manuel: *Reacción de Castellón contra la sentencia de Caspe*. BSCC, XXVI (1950), p. 1-9.

2 Documento I.

3 1382, junio, 10. Valencia. Pedro IV promete a la villa de Castellón que en diez años no se les exigirá donativo, subsidio ni otra contribución en atención a las muchas deudas que aquella tiene. En la misma fecha, el propio monarca concede que Castellón no pague por cena de ausencia, durante diez años, más de cincuenta florines de Aragón. Archivo Municipal de Castellón. Sección de pergaminos.

Duque de Gerona, pero en ellos no se hacía referencia a plazo alguno⁴. El caso es que los jurados creían —o fingían creer— que no estaban obligados a satisfacer la contribución solicitada, pero atendiendo el motivo de la demanda real y a pesar de la *miseria e inopia* de la villa, estaban prestos a aportar alguna cantidad soportable que no pusiera en peligro de despoblación a la ya oprimida villa, de la que ya mucha gente se había marchado por causa de la fuerte presión fiscal.

Requeridos a concretar su petición, el maestre racional y el baile general la cifraron en 1.500 florines, cantidad que el consejo consideró exagerada para sus cortos recursos. Después del consabido forcejeo quedó fijada la cantidad en 800 florines. Y vinieron entonces las excusas dilatorias alegando la imposibilidad de aceptar la cifra sin la convocatoria del consejo. Lo que tampoco les valió de mucho, pues los enviados del rey pusieron un plazo de veinticuatro horas para la aceptación, con la amenaza de aplicar un procedimiento de contumacia en caso contrario⁵.

El consejo se reunió el día siguiente, que era domingo 5 de mayo, y a él fueron convocados también varios prohombres de la villa no pertenecientes a la corporación, cuya opinión fue concorde en que la demanda no podía ser excusada ni por fuero, ni por derecho, ni por alegación de la *carta del quitament*; si los comisionados reales —que aguardaban la contestación en Almazora o Villarreal— no querían rebajar nada de los 800 florines, era mejor no discutir con ellos.

Aquella misma tarde, pues, una representación del consejo, encabezada por el justicia, se trasladó a Almazora, donde hallaron al maestre racional y al baile. Aún intentaron en última instancia una rebaja o al menos un discreto aplazamiento en el pago. El acuerdo, al fin, se logró al día siguiente en Villarreal, sin ninguna rebaja y con el único alivio de una demora hasta el mes de septiembre⁶.

La forma de recoger el dinero fue la acostumbrada: realizar una colecta o derrama. Para ello se redactaron y publicaron unos capítulos

4 1385, abril, 13. Gerona. El infante don Juan concede perdón general a la villa de Castellón, a cambio de un servicio en metálico.

1386, mayo, 14. Castellón. Guillermo Miró, *sotsarmer* del infante don Juan, concede en nombre de éste un perdón general a la villa de Castellón a cambio de un servicio de 300 florines. La carta de pago fue otorgada por el comisario real Jaime Sala, en Valencia a 1 de noviembre de 1307. Archivo Municipal de Castellón, sección de pergaminos.

5 Documento I.

6 Documentos II y III.

de contrata de la recaudación, y ésta se hizo juntamente; y por el mismo sistema, con la *peyta* de cuatro sueldos y seis dineros ordenada también por aquellos días. La contribución de los vecinos, destinada al pago del tributo matrimonial y a otras atenciones de la villa, fue fijada en veinte dineros por cada libra de imponible inscrita en la tasación de bienes del *llibre de la peyta*⁷.

En cuanto al segundo matrimonio, el del infante don Alfonso, la villa supo de él por sendas letras del rey y del baile general del Reino (Johan Mercader), dadas a conocer en sesión municipal de 26 de mayo de 1415⁸. El baile general solicitaba la remisión de un mensajero de la villa, y aprovechando que Pere de Begués lo era ya en Valencia con motivo de las cortes, se le extendió nuevo sindicato con la recomendación de entrevistarse con los mensajeros de otras villas y ciudades antes de cerrar ningún compromiso sobre la ayuda a prestar al rey. El mensajero se entrevistó en Valencia con el baile, que exigía a Castellón una cantidad igual a la donada al infante don Martín el Joven, amenazando con la ejecución de bienes si no era prestada⁹. Esta cantidad era de cuatro mil sueldos y el baile local se dispuso a tomarla de la recaudación de las imposiciones¹⁰.

Los síndicos de Castellón, Játiva, Morella, Alcira y otras villas reales lograron entrevistarse directamente con el rey para exponerle razones en contra de la demanda. El rey, por su parte, alegaba derechos de señor territorial y necesidad de pobreza. Una frase suya, además, ofrecía matices muy aclaradores sobre la postura de Fernando I ante sus súbditos valencianos: exigía que le ayudaran *axí com ajudaren al fill del rey en Martí qui fon rey de Cicilia qui pres per muller la filla del rey de Navarra per les despeses e missions que feu quant passà en Cicilia, e que ell no devie èsser de peyor condició e que no passarie per altra forma sino axí com havien donat al fill del dit rey en Martí*¹¹. Los síndicos comprendieron la inutilidad de regatear con el rey. El mensajero castellanense, por su cuenta, intentó hacerlo con el baile con resultado totalmente infructuoso. Mientras tanto el baile local había tomado como prenda, de los domicilios de los jurados y del clavario, unas tazas de plata. Estrechado el cerco, no hubo más salida que la de pedir a préstamo aque-

7 Documento IV.

8 Documento V.

9 Documento VI.

10 Documento VII.

11 Documento VIII.

lla cantidad al *cambiador* de Valencia Francesch Siurana, obligándose a devolverla con dinero de la recaudación de la *peyta* con prioridad a cualquier otra obligación de la villa¹².

Del asunto no existe ningún otro acuerdo municipal en las fechas que transcurren hasta el mes de agosto. Todo hace pensar que las cosas se desarrollaron a gusto del rey y que éste se reconcilió con la villa, pues a primeros del citado mes de 1415 Castellón se aprestaba a recibir la visita del monarca, acompañado de la reina y de los jóvenes consortes, que habían contraído matrimonio en el mes de junio. En realidad, la reina y los príncipes (que viajaban en una galera distinta a la del rey) desembarcaron antes (el 23 de agosto), forzados al parecer *per ço com los havie feyt mal la mar*.

El donativo que Castellón ofreció a sus ilustres visitantes consistió en: seis parejas de gallinas y tres pares de capones para la reina, y cien florines de oro y sendos palios con cordones y bordones para los príncipes. En honor de éstos fueron ordenadas además solemnes fiestas que dieron comienzo con la triunfal entrada de los príncipes en la villa, a la que siguieron enramadas de mirto, música y bailes en la plaza¹³. El rey desembarcó en Castellón unos días después, el 2 de septiembre, cuando la reina se encontraba en Nules y hasta donde un mensajero de la villa llevó la noticia del desembarco de su regio esposo¹⁴.

12 Documento de la nota anterior.

13 Documento IX.

14 Documento X.

DOCUMENTOS

I

1392. Mayo, 4

L. de C. 10

En lo qual dit consell per los honrats mossen en Pere Dartes, conseller e maestre racional de la cort del molt alt senyor Rey, e en Ramón Soller, batle general de del Regne de Valencia, conseller del dit senyor Rey, fon presentada al honrat consell, justicia e jurats de la dita vila una letra del dit senyor ciosa el dors de aquella ab lo segell menor del dit senyor Rey en cera vermela empremtar segellada, la qual per mi Pasqual Bataller, notari e scriva dels dits honrats jurats, a requesta del desus dits en presencia del dit honrat consell plener fon lesta e publicada, la serie e tenor de la qual dita letra es ut sequitur.

Lo Rey.

Com en ajuda del matrimoni de nostra molt cara filla la infanta Dona Yollant ab lo Rey de Napolls hajam necessaria vostra bona e presta subvencio, la qual en aytal cars vosaltres e los altres naturals e sotsmeses nostres no podets ni devets scusar, pregam vos eus requirim e manam axi afectuosament e expressa com podem que la dita subvencio nos façats en tal manera que puxam complir a aço a que per raho del dit matrimoni som tenguts e obligats. Et farets ço que devets e loablement havets acostumat e a nos per consequent per agradable servey queus grayrem cus ho darem a sentir per obra en son cars e loch. Et sobre aquest feyt dats plenera fe a tot ço queus diran de nostra part los amats e feels consellers nostres Mossen Pere Dartes, maestre Racional de la nostra cort, e mossen Naznar Pardo de Casta, e en Ramon de Soller, batle general del Regne de Valencia, o los dos o la un dells, e complits per obra axi com si nos personalmente ho dehiem. Dada en Barchinona sots nostre segell menor a XXVI de març del any M. CCC^m noranta e dos.

E lesta e presentada la desus dita letra encontinent los dits honrats consell, justicia e jurats dixeran que recbien la dita letra del dit senyor Rey ab humil deduda reverencia e honor.

Item enapres fon explicada per los dits honrats Mossen Pere Dartes e en Ramon de Soller la creença del dit senyor Rey dients que com en aquest tan gran matrimoni se fossen profertes grans dons e fetes moltes mesions e havien mester grans ajudes de moneda per ço quel dit senyor Rey pogues complir ço que havie promes en ajuda del dit matrimoni, per ço pregaren e requerien al dit honrat consell en nom del dit senyor que la dita vila fes presta subvencio al dit senyor axi com lo dit senyor Rey confiave de la dita vila, e que fos per guissa que savigues be ab ells en altra manera que haurien affer publicar per lo notari qui ab ells anave la taxa que ere estada feta per lo dit senyor a la dita vila e que non haurien tan bon mercat. Et decontinent publicada la dita taxa vendrie lo governador de Valencia per fer la execucio quant ells no la farien per res.

Et encontinent los dits honrats jurats en nom e veu del dit honrat consell demanaren venia al dit honrat consell e a ells esser atorgada la qual per los dessus dits honrats mossen en Pere Dartes e en Ramon de Soller los fon atorgada.

Et obtenguda la dita venia los dits honrats jurats en nom e veu del dit honrat consell dixeran als desus dits Mossen en Pere Dartes e batlle que com lo dit consell per vigor de la carta del quitament que havien del dit senyor Rey tunch stant Duch per la qual se demostrave quel dit senyor volie la dita vila e singulars de aquella esser exempta de tot do per qualsevol manera fos demanat dins X anys los quals encara no eren finits se pogues ben defendre pero que sguardant lo cars per lo qual la dita subvencio se demanave que de llur pobre poder farien la dita

subvencio al dit senyor Rey de ço que porien pregants als desusdits que ells volguessen haver sguart a la miseria e inopia que ere en aquesta vila per raho del dit quitament e haver se benignament en la dita demanda per ells feta e que fessen per manera que aço que demanaven que la dita vila ho pogues ben supportar e que no hagues avenir a despoblacio com per ço que la dita vila sostenie e soste e es carregada e oppressa de molts carrechs molta gent sen ere exida de la dita vila e anada en altres parts. Et que feyt loch per ells, lo consell hic acordave per tal manera que la letra del dit senyor Rey serie servada e ells sen tendrien per contents de la resposta quel dit consell los farie.

Et enseguit ço que desus encontinent lo dit honrat consell acorda quels honrats en Berenguer Moliner, justicia, e en Pasqual Ferrando ab los dos seus companyons anassen als dits Mossen en Pere Dartes e en Ramon de Soller per saber llur intencio de ço que entenien a demanar a la dita vila.

Et a poch instant anats los dits honrats jurats, retornats feren relacio al dit honrat consell de ço que havien trobat ab los desus nomenats e dixeran que demanaven a la dita vila M. e D. florins. Et que ells havien los respost que aquella quantitat la dita vila no porie pagar ans venien en corrats de anar sen en altres parts ab ço poch quels ere romas, com ha fossen quasi desfeyts per rahon del quitament. Et que lladonchs los dits Mossen en Pere Dartes e en Ramon de Soller apartarense dels e parlaren entre ells e apres que hagueren parlat dixeran que no podien pus baxar de Mil florins, e fon los respost segons que desus per los dits honrats jurats. Et lladonchs los dits Mossen en Pere Dartes e en Ramon de Soller dixeran que sguardant la miserie e inopia de la dita vila en los grans carrechs que sostenie e per reverencia de Deu jatsie que nesperaven reprehensio del dit senyor Rey e feren sagrament que no baxarien pus de DCCC. florins, e que haguesen presta resposta de la intencio del dit consell. Et que si aço no volie atorgar que ells taxarien la dita vila en pus gran quantitat e en aquella los serie feta execucio, per que lo dit honrat consell entesa la dita proposicio dels dits honrats justicia e jurats acordaren quels dits honrats justicia e jurats retornassen als dits senyors e que diguessen a ells que com ells no haguesen pogut ajustar plener consell ni alguns prohombres los quals per ordenacio feta per lo dit honrat consell en semblant cars devien esser appellats que dema que serie dicmenie farien tenir consell e que appellarien los dits prohombres e que de allo que acordat serie per lo dit honrat consell haurien resposta decontinent tengut lo dit consell.

Et los dits honrats justicia e jurats anats e retornats dixeran que havien feta la dita resposta als dits honrats Mossen en Pere Dartes e en Ramon de Soller que ere estada acordada per lo dit honrat consell. Et que havien dit que bo serie quels dits conselles e prohombres hic fossen appellats en sentissen per tolre diversitat e scandells pero quels certificaven quel dit dia de dicmenie serien per lo mayti Almagora o a Villareal e alli los trobarien. Et si resposta nols ere feta en lo dit dia de dicmenie que ells taxarien la dita vila en contumacia.

II

1392. Mayo, 5

L. de C. 10

En lo qual dit honrat consell presents los discrets Maestre Pere Castellot, en Pere de Reus, en Johan Tauhenga, notari, Domingo Ferrer, Guillemo Miquel e Pere Palau, los quals lo dit honrat consell havie feyts entrar per sentir de la preferta que acordarien que fessen en ajuda del dit matrimoni, explica que com ja haguesen entes ço que per los dits senyors los ere estat respost que no abaxarien dels dits DCCC. florins en jus e que axi ho havien jurat e que de (roto) que per lo dit honrat consell serie acordat que havien anar al(maçora) o a Villareal en los

dits senyors serien segons havien ja a ells rahonat, per ço notificaren al dit honrat consell que acordas lo pus profitos a la dita vila e que guarda aquella de dan e elegis aquells honrats que li plagues que fossen trameses als dits senyors per fer resposta.

Et encontinent lo dit honrat consell volch saber llur intencio dels prohomenys qui no eren de consell desus dits, la qual intencio per cascu de aquells fonch explicada concloent que pus la dita demanda no podie esser escusada per fur ni per dret ni per la carta del dit quitament que fermassen graciosament ab los dits senyors e que no volguessen molt contrastar ab aquells contra llur intencio pus havien rahonat que no podien pus baxar de ço que havien dit.

Et enseguet ço que desus, encontinent lo dit honrat consell en ausencia dels prohomenys nomenats qui no eren de consell accorda quels honrats en Berenguer Moliner, justicia, en Pere Moster, Pasqual Ferrando, jurats, ensemps ab los dits mestre Pere Castellot, en Pere de Reus e en Bernat Cabeça en Guillem Johan si anar hic volien apres menjar anassen als dits senyors lla on fossen, Almagora o Villareal, sens salari, e que fermassen del dit feyt al mills que poguessen e almenys que poguessen e resposta la gran inopia de la dita vila e que fessen per manera que de la quantitat que haurien a donar que haguessen si fer se podie gran e larga spera.

III

1392. Mayo, 6

L. de C. 10

En lo qual consell fon proposat per los honrats jurats que com ells ensemps ab los III prohomenys elets per lo dit consell fossen stats al loch de Almagora e haguessen molt parlat ab los desus dits Mossen en Pere Dartes e en Ramon Soller e pregats aquells que ells en honor de Deu e haver sguard a la inopia e miseria e necesitat de la dita vila per llur bonea volguessen baxar dels dits DCCC florins tro en quantitat de D. o siscentos florins e que de allo farien gran gracia e merce a la dita vila e habitants en aquella e que ells los donassen bona resposta. Et que los dits Mossen en Pere Dartes e en Ramon Soller havien jurat presents los dits III elets prohomenys qui presents eren en lo dit loch de Almagora que ells no podien baxar a menys quantitat dels dits DCCC. florins e que havien pahor que non fossen reprets per lo dit senyor Rey com aytant ho havien baxar, per que los dits honrats jurats notificaren los dites coses al dit honrat consell per ço quey fes a la provisio que fos de be. Lo consell accorda que pus la dita demanda podie esser scusada e los desus dits senyors no volien baxar dels dits DCCC. florins que los dits honrats en Pere Moster e en Pascual Ferrando anassen a la villa (*sic*) de Villareal e ques gitassen en braços dels desus dits senyors e que fermassen ab ells (*sobre la línea*) pregants aquells que ells per llur bonea pus no volien baxar dels dits DCCC. florins que almenys que fos donat gran termini e spera en manera que la dita vila hagues spay de haver e traure los dits DCCC. florins. *Al margen*: Per tot setembre.

IV

1392. Junio, 26.

L. de C. 11

En lo qual consell fon acordat que per fer paga dels huitcents florins promeses a la filla del senyor Rey e per fer les altres mesions de la dita universitat que sie gitada una collecta de vint diners per lliura si e segons uns capitols donats a Ramon de Belsa, saig e crida publich, la qual collecta volch e accorda lo dit consell que sie encantada e liurada ensemps ab la peyta de quatre sols. sis diners per lliura,

al deliurament de les quals sien ensemps ab los dits jurats, ço es per Sancta Maria micer Johan Miralles, per Sent Johan Berthomeu Sala, per Sent Nicholau Anthoni de Peralta, per Sent Pere Johan Tauhenga, per Sent Agosti Bernat Maurell, per Sent Thomas Pere de Reus.

V

1415. Mayo, 26

L. de C. 21

En lo qual consell fon proposat per lo honrat en Pasqual Ferrando, batle de la dita vila, que com a ell fos stat trames un correu per lo honorable Micer Mercader, doctor en leys e batle general del Regne de Valencia, ab letra sua en la qual li mane que encontinent presentas dues lettres, una del molt alt senyor Rey e aquella presentas al consell de la dita vila, e altra sua, e aquella presentas als dits jurats les quals lo dit batle per lo dit correu a ell dit en Pasqual Ferrando havie trameses que encontinent que lo dit correu li hac dades les dites lettres ell havie request als dits jurats que fessen cridar consell e presentals la letra del dit Micer Johan Mercader. E ara puix vehie que lo dit consell ere ajustat en lo dit palau presenta al dit honorable consell la letra del dit senyor Rey clossa e sagellada la qual per mi Pasqual Bataller, notari e scriva del dit honorable consell e jurats, fonch disclosa en plener consell e en prescencia de aquell fon lesta e publicada. La qual dita letra es de la serie e tenor seguent.

Als feels nostres los jurats e prohomenys de la vila de Castello de la Plana de Burriana.

Lo Rey.

Prohomenys. Com nos per raho de la solemnizacio del matrimoni que Deu volent entenem affer de nostre molt car fill Don Alfonso, Princep de Gerona, primogenit nostre, ab la molt alta dona Maria, filla del molt alt senyor Don Enrich Rey de Castella de bona memoria, hajam haudes ens convinga a fer moltes grans despeses, a les quals sens ajuda vostra e dels altres feels e naturals sotsmesses nostres no porien bonament saterfer, per çous pregam e expressament vos dehim e manam que donants fe e creença a tot ço quel feel conseller nostre Micer Johan Mercader, batle general del Regne de Valencia, vos dira de part nostra, lo qual es per nos de aquesta raho informat largament, nos façats liberalment tal ajuda queus siam daqui avant obligats a proseguir vosaltres de specials gracias e favors. Dada en Valencia sots nostre segell menor a XXII dies de Maig del any M. CCCC. XV. Rex Fernando.

E lesta la dita letra lo dit honrat consell requeri carta publica de la prescencia de aquella. E de part del dit Micer Johan mana al dit consell que trametes un mesatger per tractar, concordar e fermar ab lo dit Micer Johan sobre lo feyt de la dita demanda, segons que en la letra del dit Micer Johan ere contengut.

E la letra del dit honorable batle directa als dits honrats jurats e per lo dit en Pascual Ferrando a aquells presentada es de la tenor seguent.

Als molt honrats los jurats de la vila de Castello.

Molt honrats senyors, lo senyor Rey me ha manat que yo faça demanda en aquest Regne per la benaventurat matrimoni Deu volent en breu celebrador del inclit Don Alfonso, Princep de Gerona e primogenit del dit senyor ab la molt alta senyora Dona Maria filla del molt alt senyor Don Enrich, Rey de Castella, de bona memoria, segons porets veure en una letra la qual lo dit senyor vos tramet per la dita raho. E la qual yous tramet ensemps ab la present per que de part del dit senyor Rey vos man e de la mia affectuossament vos prech que de continent me trametats vostre misatger ab poder bastant de tractar, concordar e finir. Certificat vos que si lo dit misatger no trametets de continent yous haure affer

mesions e a fer altres enantaments contra vosaltres per la dita raho greu que sera. Escrit en Valencia a XXII dies de Maig del any M. CCCC. XV. Johan Mercader, batle general.

E lo dit honorable consell en lo dit palau ajustat dix que reebie la letra del dit senyor Rey ab tota aquella molt humil deguda subiecta reverencia e honor que fer se deu es pertany, e hoyda e entessa la proposicio per lo dit en Pascual Ferrando en nom, loch e veu del dit honorable batle general feta, E la proposicio per lo honorable en Francesch Desplugues, lochtinent de governador de Rivu Duxo aenus feta, sobre lo feyt de la demanda per lo dit senyor Rey quasi havent semblant affecte de conclusio ab la proposicio per lo dit honrat batle al dit honrat consell feta sobre lo feyt de la dita demanda, que lo consell hi acordarie e hic delliberarie sobre lo dit feyt per tal forma que serie feyt servi a nostre senyor Deu e enapres al dit senyor Rey. E enapres lo dit honrat consell axi sobre les dites lletres com sobre les proposicions a aquell fetes per los dits honrats batle e lochtinent de governador sobre lo feyt de la dita demanda dellibera e acorda que per complir e ensequir lo manament del dit senyor Rey que fos trames misatger a la ciutat de Valencia sobre lo fet de la dita demanda per tractar, concordar e finir de e sobre aquella ab lo dit senyor Rey o ab lo dit honorable batle general, e que fos fet sindicat ab poder bastant segons ere contengut en la letra del dit honorable batle general. E puix lo dit en Pere de Begues de necessitat per via de les corts es stat per misatger e ha a tomar a la dita Ciutat, que per relevar mission de altre misatger que era lo dit consell acorde que ara lo dit consell acorde que sie feyt sindicat al dit en Pere de Begues ab poder bastant e que vaje axi com amisatger, pero que veje, parle e sente ab los jurats de la Ciutat de Valencia e ab los misatgers de la ciutat de Xativa, de Algezira e de Morella e altres que entenen fer sobre la dita demanda sis defendran o daran o que faran sobre la dita demanda. E si acordaven que donassen que ell parlas ab lo dit batle general e hagues sentiment de aquell en que entenie que degues fer aquesta universitat e haver son sentiment que no finas ab aquell en nenguna cosa sobre lo feyt de la dita demanda, ans encontinent ho fes asaber al consell de ço que demanave lo dit batle general a la dita universitat, lo qual sindicat sens revocacio dels altres sindicats per lo consell daci atras constituhits e feyts a certes persones per mi Pasqual Bataller, notari publich e escrivia del dit honrat consell en lo present dia de huy es stat reebut ab poder bastant de fer ço que desus.

Testes Pere Valenti, moliner, e Domingo Arnau, vehins de la vila de Castello.

VI

1415. Junio, 5

L. de C. 21

En lo qual consell fon proposat per los dits honrats jurats com ells per causa de una letra que havien hauda del discret en Pere de Begues sobre lo feyt de la demanda del matrimoni del primogenit havien feyt cridar consell specialment, per que dixeren al dit honrat consell que havien la letra e hoyda aquella quey acordassen sobre aquella, la qual dita letra per lo dit en Pere de Begues als jurats directa la qual los ere stada liurada dimarts prop passat en presencia del dit consell fonch lesta.

E lesta aquella e entessa, lo dit consell tot concordat dellibera e acorda que fos feta resposta al dit en Pere de Begues del contengut en la dita sua letra, e feta una letra a aquell de part dels jurats en que li fessen saber que puix conexie e entenie que haurien adonar aytanta quantitat de pecunia com fonch donada al fill del Rey en Marti qui passa en Sicilia per a obs de son matrimoni e que nou

podien escussa per neguna raho, e quel dit batle nou lexarie vindre, ans si nons composaven encontinent ab lo batle general de Valencia quens farie execucio encontinent e axi loy havie dit lo batle al dit en Pere de Begues segons ere contengut en la dita sua letra que ell nos metes en debat ab lo dit batle per lo feyt de la dita demanda, pero que si ell vehie que les villes Reyals o la major part de aquelles eren de intencio de composar e avenir se ab lo dit honorable batle ques composas al mils que pogues ab aquell. Empero que pregas al dit honrat batle que puix a pagar haguesen quens volgues donar bon temps de fer la paga de la quantitat ques composarie ab lo dit batle general del feyt de la dita demanda, e quel dit en Pere de Begues axi com a sindich e misatger constituit per lo honorable consell en nom de la dita vila aseguras aquella al dit batle, empero ans de fer la dita obligacio parlas ab los nostres advocats de aquest feyt e que axi en lo assegurar la dita quantitat com en protestar per evitar periuhi que fes ab consell de aquells axi com els consellarien. E que si los nostres advocats entenien que pogues aprofitar quel dit batle general scrivis al batle de aquesta vila que per pagar la dita quantitat fes fer venda de una penyora de bens de aquesta universitat a menys mesio de la vila que fes fer, pero que tot ho fes ab consell de nostres advocats. E tot lo que deius ere contengut en la dita letra, la qual al dit honrat consell fon lesta.

VII

1415. Junio, 6

L. de C. 21

En lo qual dit honrat consell fon proposat per lo honrat en Pasqual Ferrando, batle de la villa de Castello, que com ell hagues hauda una letra del molt honorable Micer Johan Mercader, batle general del Regne de Valencia, en la qual li mane sots certa e gran pena que per raho de les despeses e mesions ques faran en lo matrimoni Deu volent en breu celebrador del molt alt (*tachado*) inclit (*sobrepuesto*) don Alfonso princep de Gerona, primogenit del molt alt senyor Rey, ab la molt alta dona Maria filla del molt alt senyor Rey de Castella de bona memoria, face execucio, penyores e manaments als imposadors que los diners que rebran de les imposicions nols convertesquen en altres usses tro en quantitat de quatre Milia sous com aquells haie a pagar aquesta iniversitat al dit senyor Rey per raho de la demanda que dit senyor fa per raho del dit matrimoni, la qual dita letra lo dit honrat batle volch que per mi dit notari, scriva del dit honrat consell, per sa escussa fos lesta en lo dit consell. E lesta aquella notifica al dit honrat consell quey donas recapte de haver los dits III. M. sous alias que per no encorrer en caure en la pena a ell per lo dit honorable batle imposada, segons en la dita letra ere e es contengut, e per son descarrech ensequir lo dit manament del dit honorable batle e farie execucio e alas procehirie contra aquesta universitat e singulars de aquella e imposadors de la imposicio segons serie e tenor de la dita letra, e que no cessave de fer aquella segons que manat li ere star per lo dit honorable batle si jadona chs per lo dit honorable batle no li ere scrit que cessas de fer la dita execucio o sobreseis en fer aquella. Enapres quel dit honrat batle fonch exit del dit palau, lo dit honrat consell dellibera e acorda que fos trames un correu ab una letra que fos feta de part dels dits jurats al discret en Pere de Begues que encontinent reebut lo dit correu ab la dita letra parlas ab lo dit honorable batle general que scrivis al dit en Pascual Ferrando, batle, que li manas que revocas lo manament penal per ell als dits imposadors feyt per ço que aquells poguessen fer les pagues que han a fer dels censals quels son donats en carrech de pagar e que sobresehis en fer la dita execucio e que espaxas lo dit correu, la qual dita letra los

dits jurats per correu trameteren al dit en Pere de Begues scrivint a aquell per la forma desus expressada.

VIII

1415. Junio, 11

L. de C. 21

En lo qual consell lo dit en Pere de Begues feu relacio de ço que havie feyt en Valencia del feyt de les demandes quel senyor Rey fehie de e per raho del feyt del matrimoni del primogenit fill seu, ço es que alguns sindichs de les universitats de Xativa, de Morella, Aljezira e de altres villes Reyals eren stats denant lo dit senyor Rey supplicant aquell que fos de sa merce haver per immunes les dites universitats de pagar alguna quantitat a aquell per lo feyt de les dites demandes com parlant ab humil subiecta reverencia sua per dret ne per justicia entenino esser tengudes ne per semblant cars los Reys passats ne havien feta demanda, als quals lo dit senyor Rey respos que ell ere en possessio de fer les dites demandes car axi fehie e li convenie fer moltes messions e despeses per lo feyt del dit matrimoni que fehie ab dona Maria, filla del Rey de Castella de bona memoria, e per aquelles a pagar la terra li devie e deu ajudar com fos pobre, axi com ajudaren al fill del Rey en Marti qui fon Rey de Sicilia qui pres per muller la filla del Rey de Navarra per les despeses e mesions que feu quant passa en Sicilia e que ell no devie esser de peyor condicio e que no passarie per altra forma sino axi com havien donat al fill del dit Rey en Marti, e veents que nols aprofitave en res llur parlar partiren se del dit senyor e ell adonchs mostra al honorable Micer Johan Mercader, batle general, la letra de creença, e reebuda aquella per lo dit batle del dit en Pere de Begues lo dit en Pere de Begues explica sa creença de part de aquesta universitat recomptan li com aquesta universitat noy ere tenguda a pagar alguna cosa per dret en lo feyt de les dites demandes. E puix axi lo dit senyor ho volie, prega aquell que li plagues mitigar en la quantitat dels dits IIII. milia sous que demanave a aquesta universitat lo dit senyor Rey per raho de les dites demandes. E que lo dit batle li havie respost que non fallirie I. diner dels dits quatre millia sous, e que si aquells no li eren pagats encontinent que si en Pasqual Ferrando, batle de la dita vila, al qual havie scrit que fes execucio en bens de la dita universitat en los dits IIII. M. sous no la havia feta que ell la faria fer en los bens del dit batle. E lo dit en Pere veent quel parlar que farie mes aavant ab lo dit honorable batle no li aprofitarie res si almenys prega aaquell que li donas support per algun temps de pagar la dita quantitat puix no podie escussar de pagar aquella e que ell tornarie a la dita vila a veure que porie fer. Et vista la letra que aaquell per los honrats jurats li ere stada tramesa havent com in effecte lo dit en Pasqual Ferrando, batle, manament del dit honorable batle general havia manat als imposadors que nos aemprassen de la quantitat de pecunia que reebessen per raho de la sissa, ans aquella tinguessen de maniffest e que havie fetes fer per saig penyores de certes taces de argent de les casses dels jurats e del clavari, hac de acord dels advocats de la dita vila que ell sen tornas encontinent a la dita vila e que ell en son nom propri tragues les dites penyores acompliment dels dits quatre milia sous e que fes per manera que fes fer taula an Francesch Siurana, cambiador, que pagas al dit batle los dits IIII. milia sous o que li fossen pagats encontinent per la vila. Per ço que entenien los advocats que aços possarie per greuje en les corts o en la part que pertanyeria a pagar aquesta vila per lo feyt del donatiu ques hauria affer al dit senyor Rey per raho de les corts la dita quantitat se porie recobrar del dit senyor o per via del donatiu que havien afer al dit senyor si les corts se acabaven e venien, e axi que consellaven que per via de execucio se pagas per que a bonà fi *(se interrumpe la línea y acaba la página)*.

Feta la dita explicacio de la dita misatgeria per lo dit en Pere de Begues dix al dit honorable consell si volie que ell tragues les dites penyores de les dites taces de argent e dices en aquells IIII. milia sous com ell vehie e entenie que les dites taces al mes for que valguessen podien valer de D. a DC. sous poch mes o menys, e que ell les fer valer los dits IIII. milia sous que li parie que lo consell lon degues guardar de tot dan que haver ne pogues on lin pogues venir e que fos scrit al dit en Francesch Siurana de tot lo que desus car entenie que mils o farie si los jurats lin escrivien e mes per obligat se tendrie de fer taula al dit honorable batle general dels dits IIII. milia sous, e creu quen fara que si ell lon pregave be crehie quen farie e que li fessen asaber que no duptas en res de fer la dita taula al dit batle general de la dita quantitat car la obligacio o seguretat quel dit en Pere de Begues farie al dit en Francesch Siurana de la dita quantitat e al termini ques convindrie ab lo dit en Pere de Begues de pagar aquell la dita quantitat quel consell la li pagarie e lay trametrie e axi ho havie promes al dit en Pere de Begues e li plahie que lay aseguras e quel pregas quens donas bona temporada de temps de pagar aquella. E que aximatex lo dit honrat consell prometie e promes al dit en Pere de Begues que axi en lo trahiment que farie de les dites penyores a compliment dels dits IIII. milia sous de poder del dit batle com en fer la obligacio o seguretat al dit en Francesch Siurana en son nom propri de pagar aquell los dits IIII. milia sous de guardar aquell de tot dan e affany que per aquesta raho ell hagues cor no serie rahonable que per fer servi e profit a la dita vila e per relevar mesions del que deius lo dit en Pere de Begues hagues algun dan no ho volie quel hagues, ans lo dit consell tot a una veu concorde dix que prometie e promes de guardar al dit en Pere de Begues present que per la dita raho de tot dan hagues o venir li pogues. E que no duptas en res de traure les dites penyores de poder del dit batle e dir en aquelles en son nom propri acompliment dels dits IIII. milia sous e de fer al dit batle general o al dit en Francesch Siurana tota aquella seguretat o obligacio que volguessen que fes per raho dels dits IIII. milia sous que encontinent que la collecta de la peyta fos delliuada en los pagaments quel dit peyter haurie affer de certs censals que lo primer pagament del qual haurie carrech si serie que pagas al dit en Francesch los dits IIII. milia sous, e axi ho farie lo consell. Enapres dix lo dit en Pere de Begues al dit honorable consell que li plagues manar fer albara al sindich e clavari quel pagas de XI. jorns que havie stat en la dita missatgeria entre anar, star e tornar en la dita vila a raho de VII sous per cascun jorn, que son setanta VII. sous. Lo consell entessa e hoyda la dita relacio del dit en Pere de Begues mana esser feyt albara al dit sindich que pach al dit en Pere de Begues los dits setanta VII. sous dels dits XI. jorns a la dita raho.

IX

1415. Agosto, 23

L. de C. 21

En lo qual consell fon exposat per los dits honrats jurats que puix ells eren certs quel princep e la senyora princepessa ab la senyoria *(sic)* Reyna eren exits de les galleres en que anaven ab lo senyor Rey, per ço com los havie feyt mal la mar *segons ells debien (sobrepuesto)* e venien aci de tot cert, per ço notificaren al dit consell que provehis com ne per qual forma lo reebrien e quel darien per lo fey de la novella entrada acascu de aquells, e del feyt del pali, e si farien a la senyora Reyna algun present de volateria e quin e qual, e quinya festa farien als dits princep e principessa per llur descarrech, com ells eren prests de appellats de fer exeguir tot ço que per lo dit honrat consell sera deliberat e acordat. Lo honrat consell atessa la dita proposicio feta per los dits honrats jurats, de-

llibera e acorda primerament sobre lo feyt del donatiu en aquesta forma, ço es, que per lo feyt de la novella entrada quel dit princep e principessa faran en aquesta vila que sien donats al molt Don Alfonso, princep de Gerona, primogenit e molt car fill del molt alt senyor Rey Cent florins dor. E a la principessa Cinquanta florins dor e un pali acascun dels ab sos cordons e bordons. E a la senyora Reyna sis parells de galines e III. parells de capons. E que sie feta festa solemne dema que sera disapte de ballar en ramar les carreres en e per la forma seguent.

La ordenacio ques ha a tenir en la benaventurada entrada quel dit princep e principessa han affer en la vila de Castello es segons ques segueix, la qual ordenacio fon feta divendres a XXIII de agost any M. CCCC. quinze.

Primerament ordenaren que sie feta gran e solemne festa lo dia quels dits princep e principessa entraran en la dita vila e aquesta festa sie solemniament tenguda e tolt ab tota vagacio de cort.

Item que tot hom haie agranar e ruxar los carreres de llurs enfronts de portes e alberchs, e aço sots pena de sexanta sous.

Item aximatex cascu haie e sie tengut de enramar e enjunquar les carreres en llurs enfronts e en paliar aquelles dels pus bells draps que mils poran sots la dita pena.

Item que tot hom en general sia tengut de ballar e fer gran festa de alegria lo dit dia e que negu no gos portar dol hans (*sic*) se hajen a vestir deles pus belles vestidures que hauran sots la dita pena.

E per ço quels balls mils sien ordenats e vagen en orde e en la regla ques pertany assignaren en Regidos de aquells dits balls certes persones.

Item que sien hauts tots aquells jutglars qui haver se puxen.

Item quel Governador, justicia, jurats e batle isquen ab tots aquells qui poran haver de cavall per fer reverencia als dits princep e principessa.

Item que sien haudes XII. carregues de murta e sie en ramada la possada dels dits princep e principessa e lo carrer per on entrara en la dita vila.

Item aximatex ordenaren quel pali sie possat al senyor princep a sencta Barbera, e ordenaren en administrados e portados del dit pali los quals tinguen los bordons VIII. persones.

Als cordons del banch del fre del dit princep foren ordenades XIII. persones.

Als estreps foren ordenades dues persones.

Item ordenaren quels balls sien començats en la plaça e sie treyta la bandera Reyala la qual port lo justicia e son lochtinent, la qual bandera sie acompanyada per VI. homens e partint de la plaça tingue la vila per la qual lo dit princep deu entrar e vaje tro a sencta Barbera exint per lo portal den Guardiola e alli esperen lo dit princep. E reebut lo dit senyor la bandera primera e los balls seguint aquella tornen a la dita vila per lo portal dessus dit per lo carrer larguer e per lo carrer del senyor en Guillem Miro tro a la possada del dit princep.

Item que la present ordenacio en la forma que desus es escrita sie servada en la entrada de la senyora principessa.

X

1415. Septiembre, 2

L. de C. 21

Item fon proposat per en Pere de Reus, jurat, que com ell en lo dia que ere fama quel senyor Rey qui venie per mar devie pendre terra al carregador de la mar de la vila de Castello, ensemps ab lo honrat en Bernat Moliner, jurat, ere stat per dues vegades a la mar en lo dit dia e a la segona vega quey torna isque en un esquifet un porter que dix que ere partit de la galera Reyala en la qual lo dit senyor

era e demana qui eren los jurats de la dita vila, los quals respogueren que ells de que per lo dit porter los fon manat ab forts manaments que continet la un dells cavalcas al loch de Nulles on la senyora Reyna era per portar bona nova a aquella com lo dit senyor per gracia de Deu stava be e que nos donas desplaer, lo qual dit en Pere de Reus ensemps ab lo dit en Bernat continet sen tornaren de mar a la dita vila, de la qual lo dit en Pere de Reus com lo dit en Bernat Moliner dix que noy porie anar a Nulles ja hora tarda parti de sa cassa e ere a hora de la oracio com plega al dit loch e com hague dit a la dita senyora ço que lo dit porter li havia dit de part del dit senyor que li digues fon hora del seny e no hora licita que sen pogues tornar que be li haguera plagut que sen pogues esser stat tornat e parti del dit loch en laltre dia segunet, per que suplica al dit honorable consell que fos feyt albar a al sindich quel pagas de dos jorns. Lo honrat consell attes que en lo dia que parti de la dita vila e ana a Nulles no sen podia tornar segons dix lo dit en Pere de Reus, mana que fos pagat per dos jorns araho de VII. sous per cascu jorn.